

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

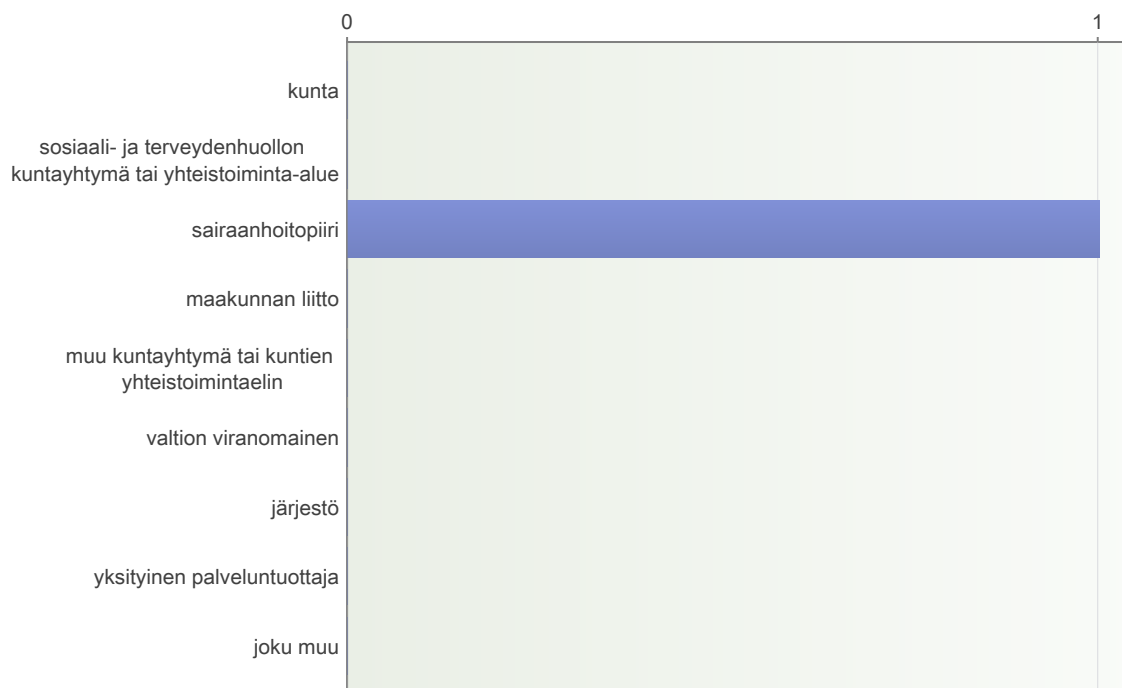
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Härkönen Elina	Johtajaylilääkäri Jukka Mattila, Lapin sairaanhoitopiiri, PL 8041, 96101 Rovaniemi, jukka.mattila@lshp.fi, p.050-5726277	13.12.2017	Yhtymähallitus

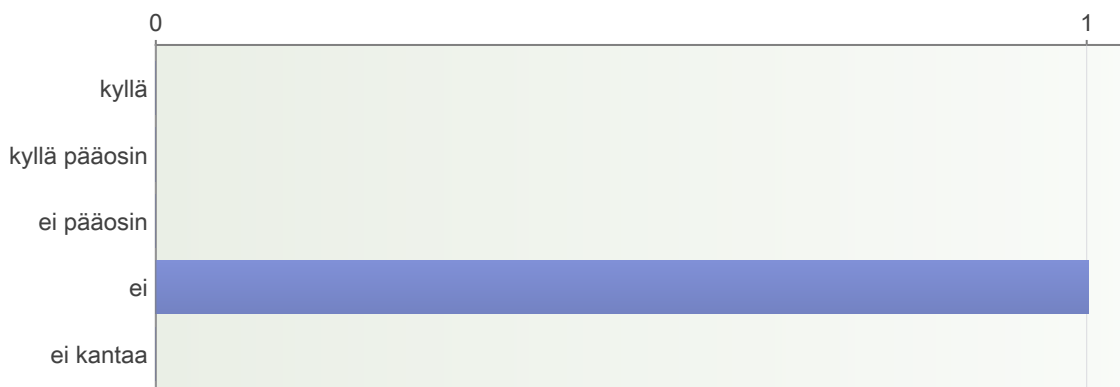
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

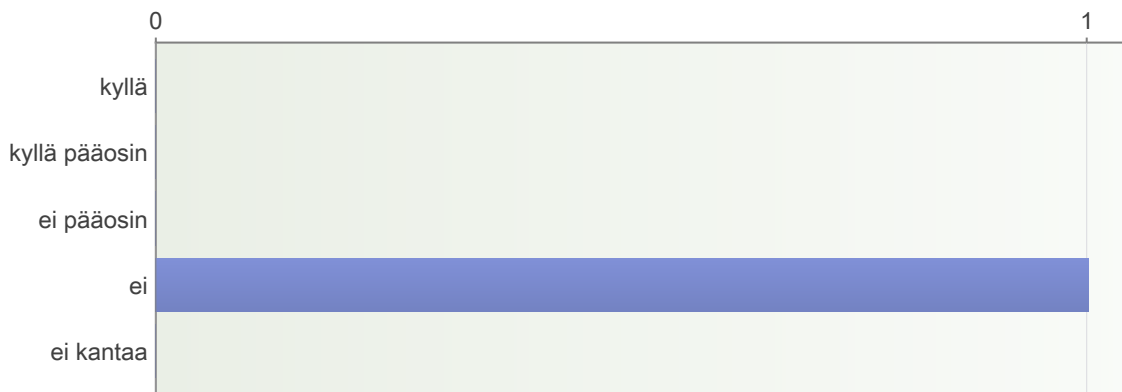
Ratkaisu on sekava ja edellyttää palvelujärjestelmältä erittäin paljon terveyttä tuottamatonta uutta työtä. Vaikeasti hahmottuvan järjestelmän käyttäjän tueksi luodaan erilaisia neuvonta- ja ohjaustehtäviä, joita tehokkaassa järjestelmässä ei tarvittaisi.

Vaikka joidenkin palvelujen saatavuus saattaa parantua suurten väestöjen kaupunkialueilla, tulee saatavuus heikentymään suurten kaupunkien ulkopuolella koska ammattilaisia ei ole liikaa palvelutarpeeseen nähden ja kilpailu luo työmahdollisuuksia alueille, joilla kannattavalle yritystoiminnalle on edellytyksiä.

Järjestelmän sekavuus ja tuotannon lisääntyminen suurten väestöpohjien alueille ei kavenna väestön terveys- ja hyvinvointieroja vaan todennäköisesti lisää niitä. Palvelujen saatavuus ei tule paranemaan yhdenvertaisesti koko maassa.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

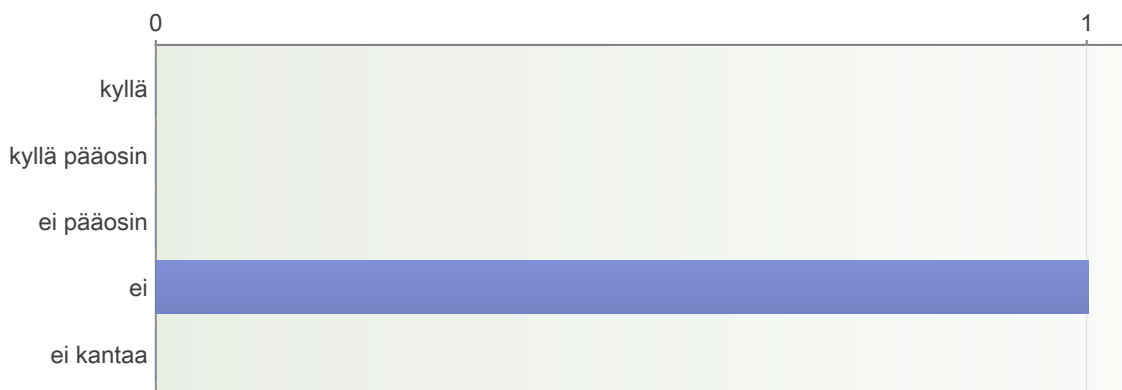
Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmästä tulee liian sekava ja monimutkainen, jotta asiakas todellisuudessa pystyisi vaikuttamaan omiin palveluihinsa tarkoituksenmukaisella tavalla.

On paradoksaalista ajatella, että valinnanvapauden lisääminen sinällään olisi tärkeämpää kuin toimivat ja tehokkaat palvelut. Ei ole asiakkaan etu, että järjestelmästä tehdään niin monimutkainen, että sen käyttämiseen tarvitaan erillisiä asiakasta ohjaavia toimijoita.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

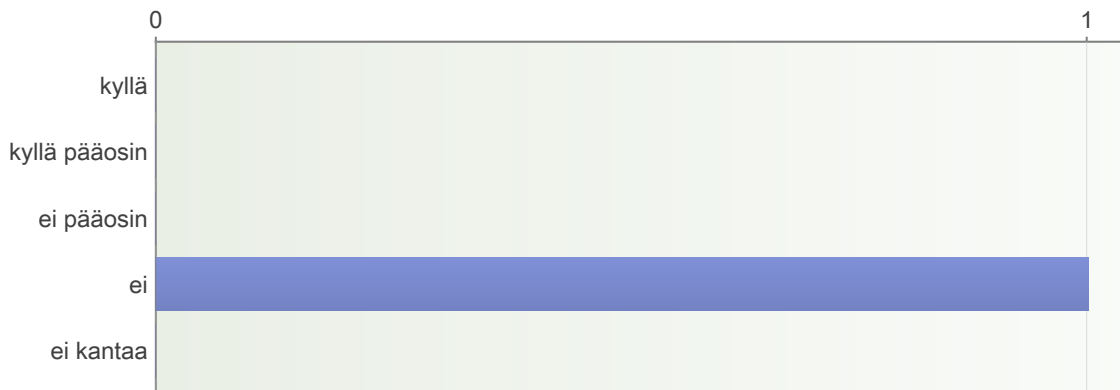
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen käytöstä tulee monimutkaisempaa ja vaikeampaa, mikä näkyy lakiluonnoksessa useina velvoitteina antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta palvelujen käyttöön. Vaikuttaa siltä, että lain valmistelijatkin ymmärtävät järjestelmän vaikeuttavan asiakkaan hakeutumista sopivaan palveluun.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

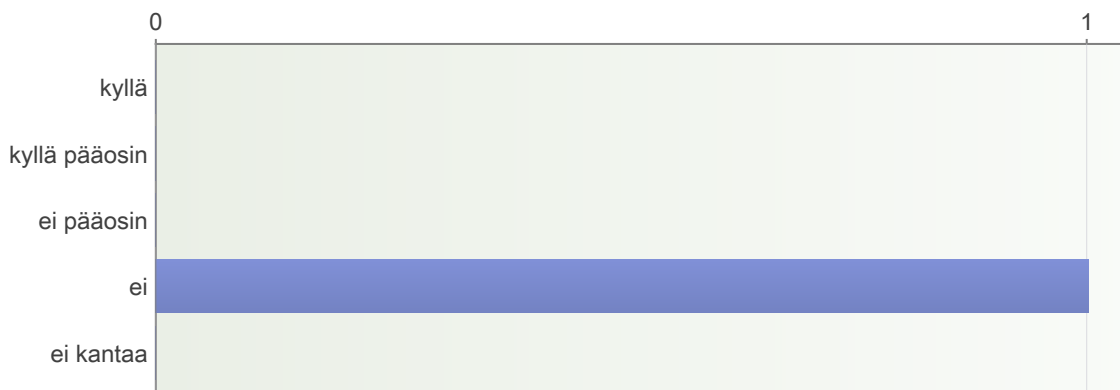
- Nykyjärjestelmässä vastuu terveyspalveluiden yhteensovittamisesta on terveyskeskuksen omalääkärillä, joka vastaa eri erikoisalojen hoitosuunnitelmien kokoamisesta yhdeksi hoitosuunnitelmaksi ja huomioi yhteensovittamisessa myös sosiaalipalvelusuunnitelmat.

Vastuu palvelujen yhteensovittamisesta siirtyy lain myötä liikelaitokselle, jonka pääosan muodostaa nykyinen sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoito ja kuntien sosiaalipalvelut. Liikelaitokseen joudutaan varaamaan kokonaan uudet resurssit tehtävää varten ja suunnittelemaan uudet toimintamallit palvelusuunnitelmien tekemiseen ja tarkistamiseen.

Sote-keskusten rooli on toteuttaa liikelaitoksessa laadittua velvoittavaa suunnitelmaa. Järjestelmästä tulee merkittävästi nykyistä jäykempi ja se vaikeuttaa käytännössä palvelujen yhteensovittamista asiakkaan eduksi.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

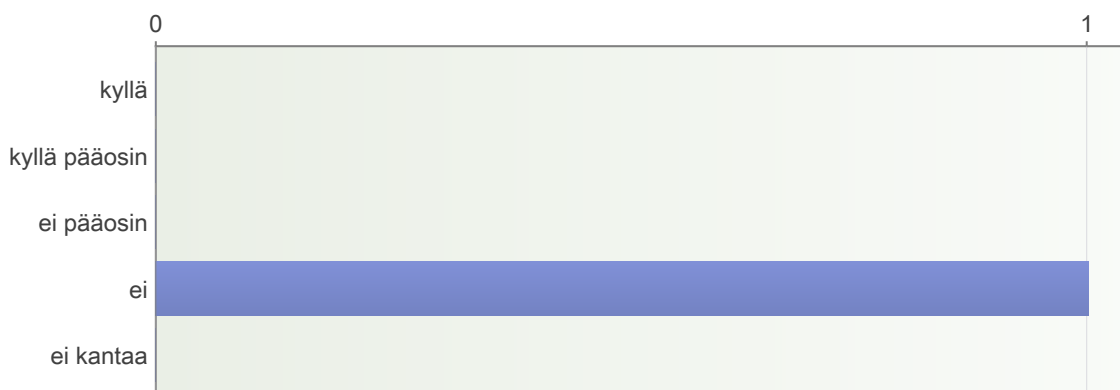
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Integraation käsitettä on lain valmisteluvaiheissa muokattu niin, että sillä tarkoitetaan monia erilaisia asioita. Selvää kuitenkin on, että luonnos ei turvaa ainakaan toiminnallista yhteensovittamista.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnat tulevat olemaan erittäin suurissa vaikeuksissa kaikkien tuottajiensa ohjaamisessa kustannusvaikuttavaan toimintaan erityisesti kun asukkaat voivat hakeutua minkä maakunnan tahansa hyväksymän tuottajan asiakkaaksi. Maakunnista tulee tosiasiallisesti vain laskujen maksajia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

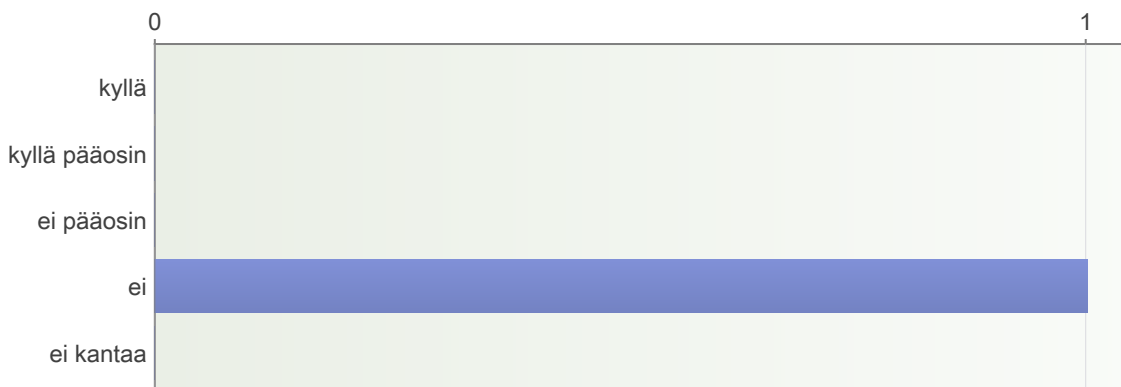
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mutta valitettavasti innovaatiot tulevat kohdentumaan toimintoihin, jotka ovat yritystoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisimpia, eli tuotantokustannusten vähentämiseen ja katteiden kasvattamiseen. Muu yritysten kehittämistoiminta on ostettava erillisrahoituksella. Kustannusvaikuttavien toimintamallien ja hoitomenetelmien kehittämisestä tulee jäykkää ja kallista.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten kasvun hillinnän tavoite on jo muotoilultaan niin epäselvä, että se ennakoi säästötavoitteen lopputuloksen olevan huono.

Kokemukset Ruotsista osoittavat, että julkiset kustannukset monituottajamallissa kasvavat. Samanlaisia kokemuksia on joistain kotimaisista muun julkisen toiminnan markkinoille avaamisista, esimerkiksi katsastustoiminnasta.

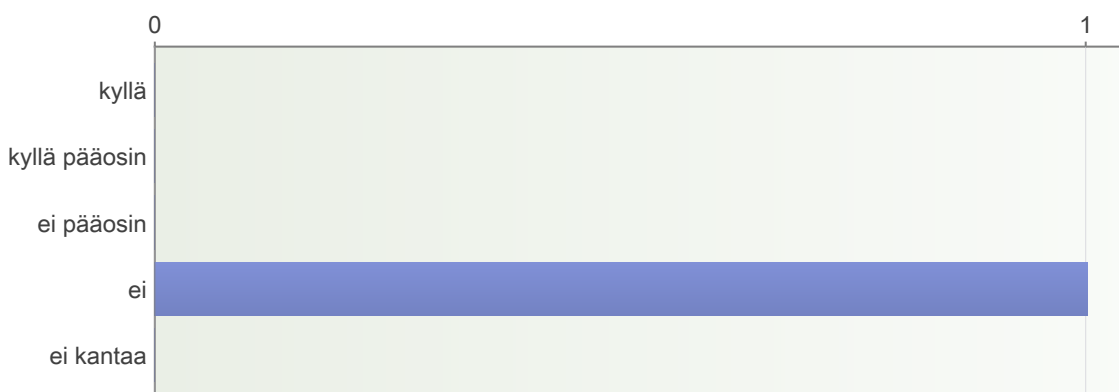
Valinnanvapauslain toteuttaminen aiheuttaa valtavan määrän uutta terveyshyötyä tuottamatonta hallinnollista työtä, joka aiheuttaa kustannusten merkittävän kasvun, eikä siis säästöjä.

Maakunnittain ja alueittain syntyy markkinapuutteita, jolloin yksityiset tuottajat, esimerkiksi hammaslääkärit tai hoivayrittäjät, pääsevät vaikuttamaan maksettaviin hintoihin. Maakuntahan on vastuussa riittävästä palveluista. Tällöin samat nousevat yksikkökustannukset tulevat nostamaan myös maakunnan omista palveluista maksettavia hintoja.

Myös säästöjen perusteiksi ajatellut ICT ratkaisut vaativat toteutuakseen miljardi-investoinnit alkuun ja vasta sen jälkeen on odotettavissa mahdollisuuksia toimintojen tehostamiseen digitalisaation perusteella.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslaki tulee todennäköisesti lisäämään palvelutarjontaa liiketoiminnallisesti kiinnostavimpien, suurimpien väestöjen kaupunkialueille. Tästä syystä pienempien väestömäärien syrjäisemmille alueille tulee nykyistä vaikeampaa hankkia osaavaa henkilöstöä.

Maan mediaanikokoisissa tai pienempien kuntien yhteisöissä ei pystytä oleellisesti valinnanvapautta nykyisestä lisäämään ja vaikka palvelujen saatavuus maakunnan alueelle kyettäisiinkin turvaamaan, ei lähipalvelujen saavutettavuutta kyetä yhdenvertaisesti nykytasolla säilyttämään.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen palveluvalikoima on merkittävästi nykyisen terveyskeskuksen palveluita suppeampi, joten lähipalveluihin tulee jaettu tuotantovastuu nykyiseen verrattuna. Lähipalveluista kotihoito, neuvolat, kouluterveydenhuolto jne. eivät kuulu sote-keskuksen tehtäviin vaan maakunnan liikelaitokselle.

Normi lähtee siitä, että yleislääketieteen ala olisi jossain määritelty niin, että sen perusteella voitaisiin tietää missä on sote-keskuksen ja liikelaitoksen vastuiden välinen raja. Näin ei kuitenkaan ole ja kun sote-keskusyhtiöiden taloudellisten tavoitteiden vuoksi niiden on kannattavaa rajata mahdollisimman suuri osa vastuista itseltä pois, tulee tulkinnasta seuraamaan useita riitoja ja yleislääketieteen ala tullaan näin määrittämän oikeuskäytännöissä.

Pykälän mukaan maakunnan on lisäksi sisällytettävä sote-keskuksen tehtäviin ainakin sisätautien, lastentautien, geriatrian ja silmätautien konsultaatio ja avovastaanottopalveluja vähintään niin, että ne vastaavat maakunnan asukkaiden palvelutarpeisiin. Muotoilu on laajuudeltaan epäselvä, mutta mikäli palvelutarpeisiin vastaamisella tarkoitetaan vain osaa noiden erikoisalojen konsultaatio ja avovastaanottopalveluista, voi noiden laajuus olla merkityksettömän pieni. Jos taas muotoilulla tarkoitetaan, että palvelutarpeisiin vastaaminen on kattavaa noiden toimintojen osalta, viedään liikelaitoksesta merkittävä osa erikoisosaamista, jota tarvittaisiin sairaalan toimintojen hoitamiseen, mm. päivystykseen.

Palveluvalikoima, joka sisältää erikoislääkäreiden vastaanottoja, vähentää asiakkaiden mahdollisuuksiin valita palveluntuottaja, verrattuna ratkaisuun, jossa erikoissairaanhoidon voi valita haluamastaan liikelaitoksesta. Palveluvalikoima voi heikentää merkittävästi palvelujen saatavuutta ja laatua sekä heikentää

palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

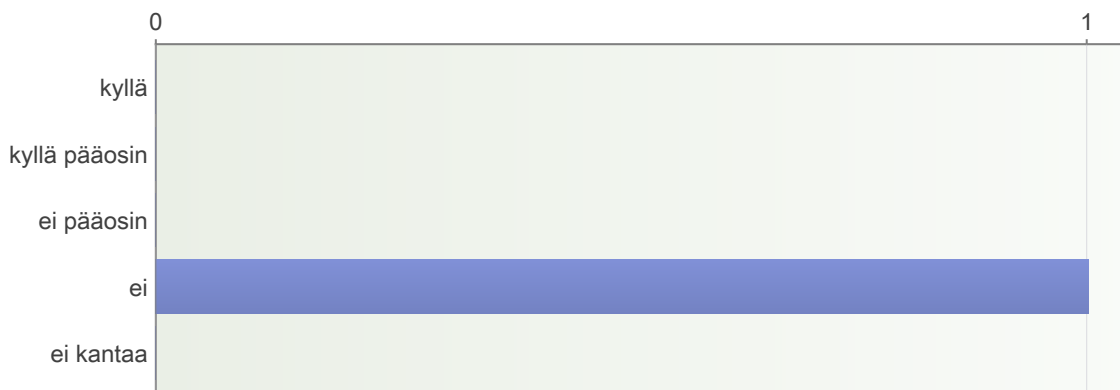
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain 18 § palveluvalikoima ei sinällään edistä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, paranna palvelujen saatavuutta ja laatua eikä vahvista palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen.

Suunhoidon osalta tavoitteisiin pääsemiseen erityisesti kustannusvaikuttavuuden osalta vaikuttaa palveluvalikoimaa enemmän se, miten yksityissektori ylipäättään kiinnostuu osallistumaan julkisten palvelujen tuotantoon maakunnan määrittelemillä hinnoilla. Ja alueilla, joissa tuotantokapasiteettia ei ole liikaa, tulee yksityisyrittäjien asema julkisten palvelujen hinnoitteluneuvotteluissa olemaan vahva, mikä merkitsee kustannusten voimakasta nousua. Nousu koskee vastaavalla tavalla myös liikelaitoksen omistamien suunhoidon yksiköiden kustannuksia, koska toimijoille korvataan samoin perustein. Maakunnalta edellytetään myös suunhoidon osalta hoitotakuun toteuttamista.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

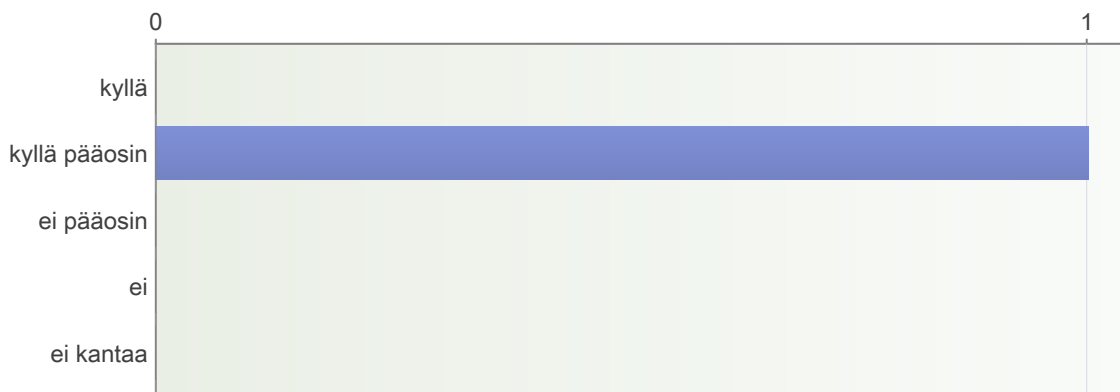
Vastaajien määrä: 1

- Vrt. vastaus 9b.

Normi lähtee siitä, että yleislääketieteen ala olisi jossain määritelty niin, että sen perusteella voitaisiin tietää missä on sote-keskuksen ja liikelaitoksen vastuiden välinen raja. Näin ei kuitenkaan ole ja kun sote-keskusyhtiöiden taloudellisten tavoitteiden vuoksi niiden on kannattavaa rajata mahdollisimman suuri osa vastuista itseltä pois, tulee tulkinnasta seuraamaan useita riitoja ja yleislääketieteen ala tullaan näin määrittämän oikeuskäytännössä.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

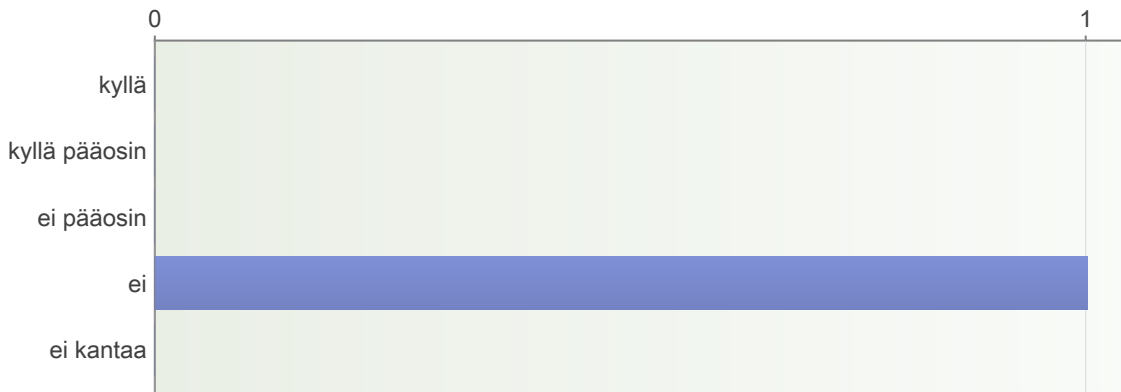

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

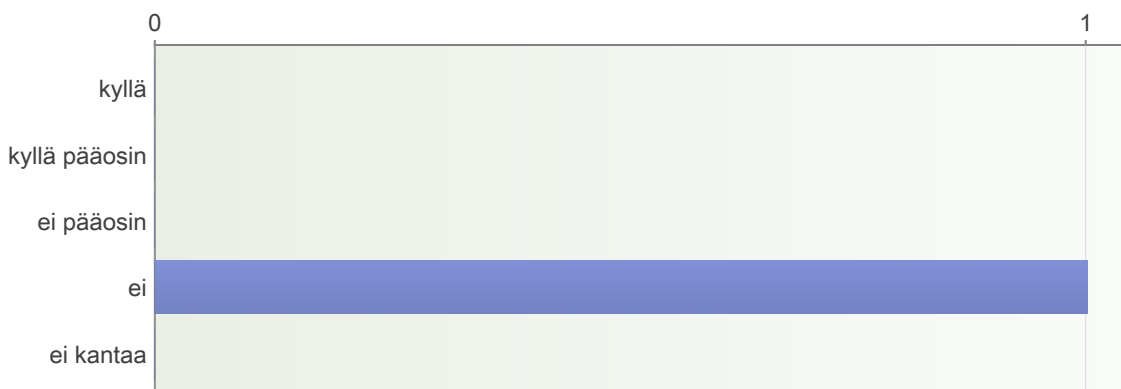
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain pykälien 18 ja 37 sosiaalihuoltoa koskevat osat eivät vahvista palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Suoran valinnan palveluihin on säädetty hyvin pieni osa sosiaalihuollon palveluista, pelkkä neuvonta ja ohjaus. Sillä ei tueta mitenkään useita palveluja tarvitsevien asiakkaiden palvelujen kustannusten kokonaishallintaa.

37 § mukainen liikelaitoksen velvollisuus perustaa sosiaalialan ammattilaisista yksi tai useampi ryhmä, joka konsultoi sote-keskuksia ja arvioisi asiakkaiden palvelutarpeita, on sen kaltaista toiminnan operatiiviseen suunnitteluun kuuluvaa ohjausta, josta ei pitäisi lailla säätää. Liikelaitoksen tai maakunnan sosiaalipalvelutarpeiden arviointitoiminta suunnitellussa monituottajarakenteessa, on erittäin haastava kokonaisuus ja sen toteuttaminen tulee jättää vastuutoimijoille.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

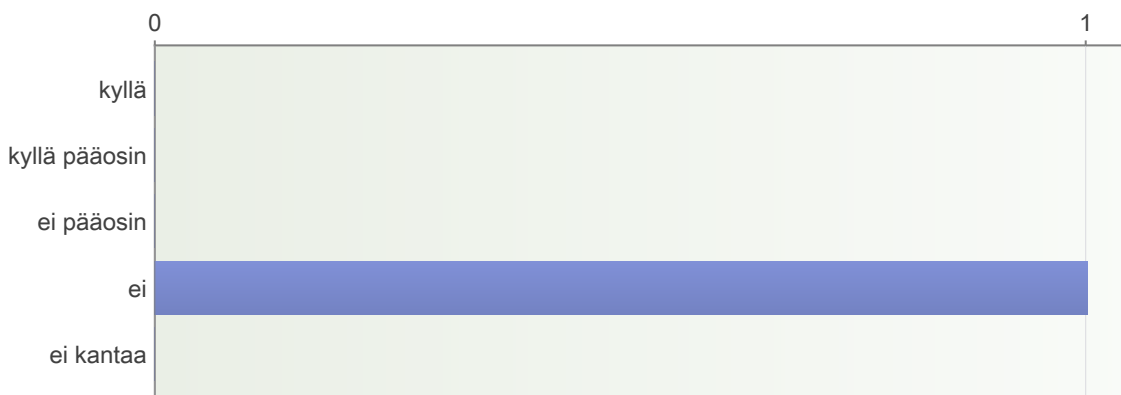
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain 21 pykälä mahdollistaa maakunnan liikelaitoksen valinnan laajasti koko maan liikelaitoksista, mutta ei vahvista palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Tosiasiassa pykälä mahdollistaa asiakkaalle valita maasta sellainen liikelaitos, joka huolehtii asiakkaan kyseisistä palvelutarpeista mahdollisimman epätaloudellisesti yksityisten tuottajien kautta ja aiheuttaa rahoitusvastuisele maakunnalle kustannuspaineita, joihin maakunta ei pysty vaikuttamaan.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälä edistää asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja. Vaikutusta palvelujen saatavuuteen ja laatuun on vaikea arvioida. Vaikutus palvelujärjestelmän kannusteisiin kustannusvaikuttavan toiminnan jatkuvaan kehittämiseen ei toteudu yksikön valinnalla. Pykälät eivät siis edistä lain tarkoitusta.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakaseteleiden lakisääteinen velvoittava käyttö perusratkaisuna on haitallinen järjestelmän kokonaiskustannusten hallinnan kannalta. Asiakaseteleitä ei saa säätää velvoittavina. Ne tulee säätää mahdollisuutena, kuten nykyiset palvelusetelit.

Palvelutarpeen arvioinnin erottaminen palvelutuotannosta erityisesti sosiaalipalveluissa vaikeuttaa kriittisten palvelupäätösten tekemistä. Hallinnolliset palvelupäätökset joudutaan tekemään palvelun tuottajien toimittaman tiedon perusteella ilman todellista mahdollisuutta palvelutarpeen omaan arvioon. Tämä merkitsee automaattisesti suurta painetta kustannusten nousuun.

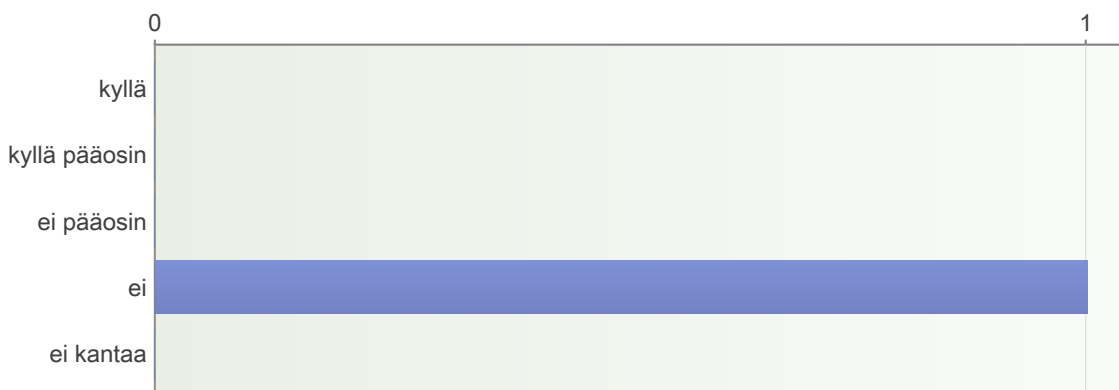
ERIKOISSAIRAANHOITOON EI ASIAKASSETELIVELVOITETTA TULE SÄÄTÄÄ LAINKAAN. Liikelaitokset voisivat harkintansa mukaan käyttää nykyisen kaltaisia palvelusetelejä silloin kun se kokonaistaloudellisen palvelujen järjestämisen kannalta olisi edullista.

Velvoite käyttää pykälän mukaisiin palveluihin asiakaseteleitä ensisijaisena keinona, uhkaa keskussairaaloiden, mahdollisesti myös yliopistollisten sairaaloiden perustoimintaa ja kykyä suoriutua palvelutarpeen arvioinnista ja päivystystehtävistä. Yksi maakunta ei omilla päätöksillään pysty käytännössä rajaamaan asiakassetelitoimintaa omalta alueeltaan koska asiakkaat voivat valita markkinoiden ohjaamat palvelut sellaisesta maakunnasta, josta asiakasseteli myönnetään.

ASIAKASSETELIPALVELUJA EI SAA SÄÄTÄÄ VELVOITTAVIKSI, KOSKA SE AIHEUTTAISI LIIKELAITOSTEN TEHTÄVIEN VARMISTAMISEKSI PÄÄLLEKKÄISTÄ RESURSOINTIA JA SITEN KUSTANNUSTEN VÄÄJÄMÄTÖNTÄ NOUSUA.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

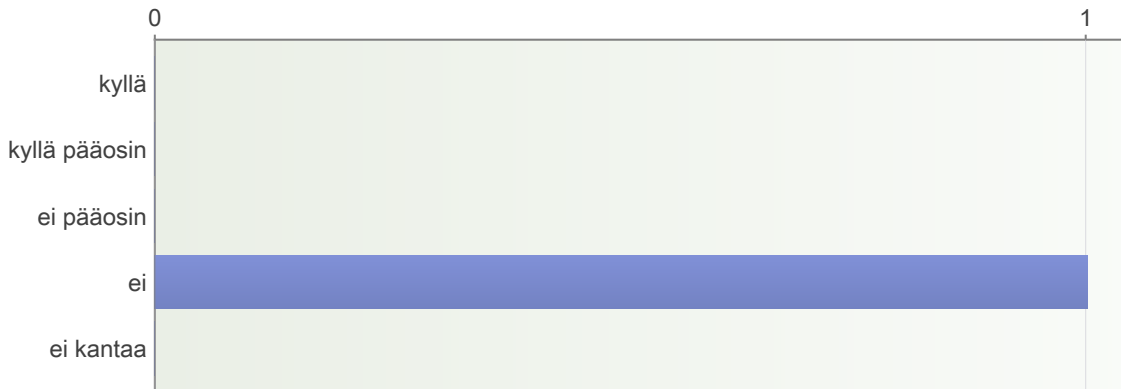
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei mitään mahdollisuuksia. Ks vastaus 11a

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

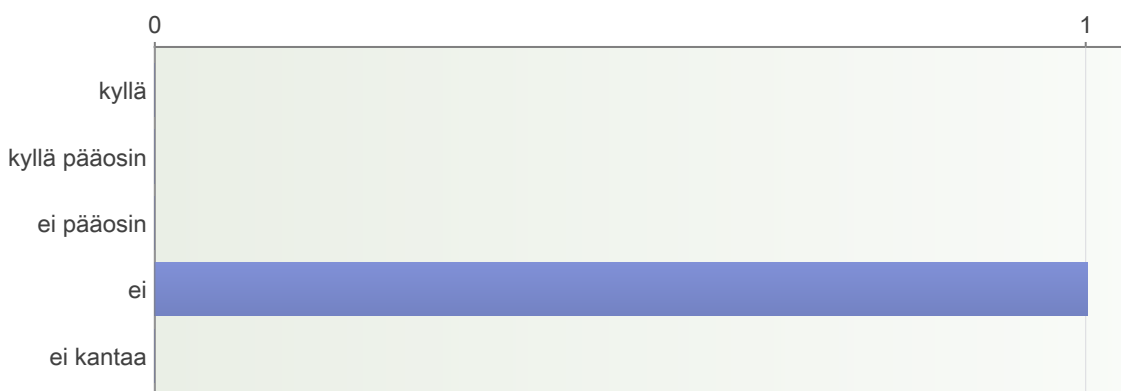
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu velvoittava asiakassetelijärjestelmä vaarantaa yksiselitteisesti alueellisen palvelujärjestelmän.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

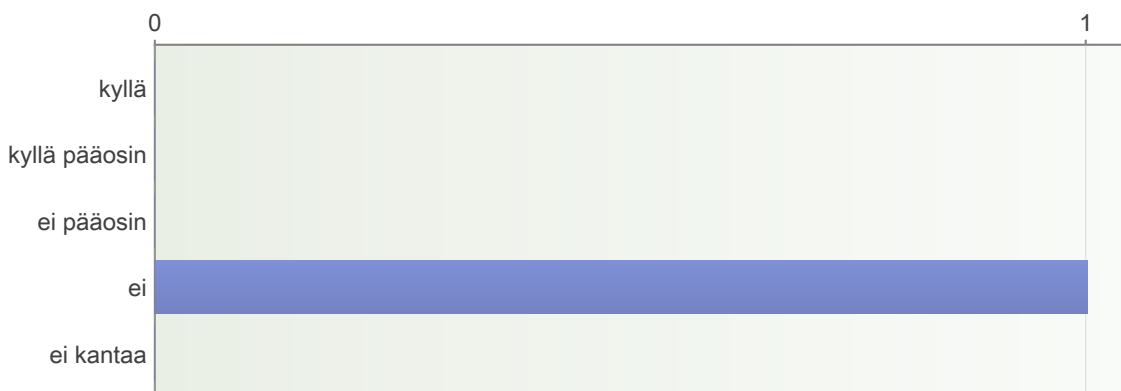
Vastaajien määrä: 1

- Koska valinnanvapauslain asiakassetelipykälä vaarantaa erikoissairaanhoidon alueellisen turvaamisen, ei asiakassetelien käytön velvoittaminen esitetyllä tavalla ole asiakkaiden aseman ja oikeuksien näkökulmasta missään määrin perusteltua.

Pelkkä valinnanvapauden lisääminen ei ole tärkeämpää kuin kattava palvelujen saatavuus.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

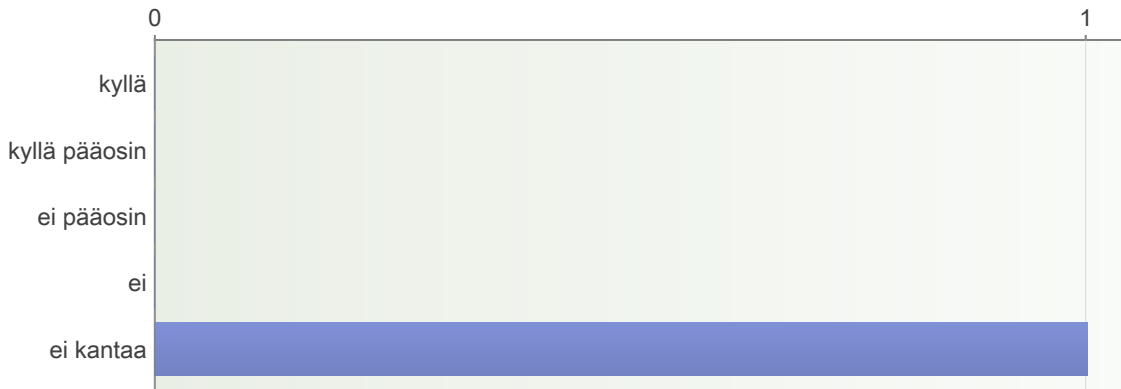
- Yksittäisen maakunnan rajoittamisratkaisut eivät ole riittäviä.

Koska asiakas voi ehdotuksen mukaan valita palvelunsa mistä maakunnasta haluaa ja tuottajat voivat toimia minkä maakunnan alueella hyvänsä, voivat yritykset tosiasiallisesti toimia taloudellisesti kiinnostavilla alueilla nimenomaan parhaiden korvausperusteiden myöntäneiden maakuntien ehdoilla.

Markkinoinnin keinoin on helppoa ohjata asiakkaita yritysten toiminnan kannalta kannattaville maakunnan liikelaitoksille asiakassetelien myöntämistä varten.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

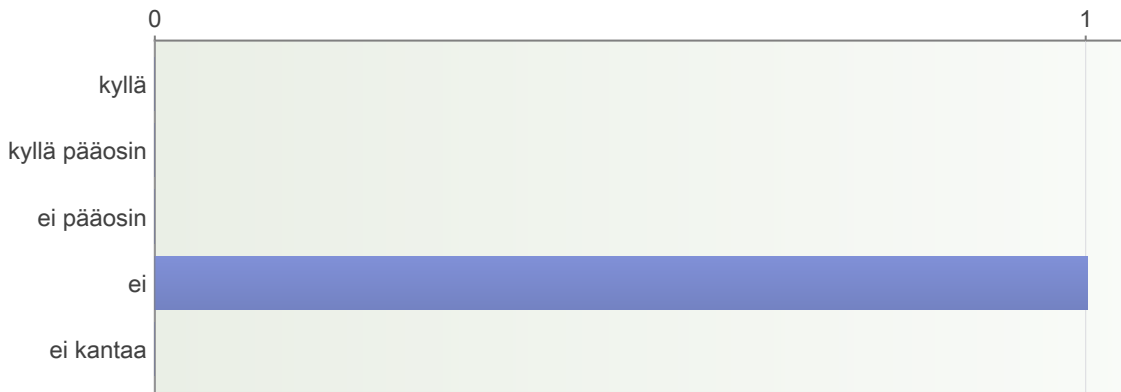
Vastaajien määrä: 1

- Luvussa säädetään toteutuksesta vain, että maakunnan liikelaitoksen on huolehdittava asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta ja, että asiakassuunnitelman perusteella asiakas valitsee palvelujen sisällön ja niiden tuottajat tai palvelut toteuttavat henkilöt. Luvussa ei varsinaisesti säädetä palvelujen toteuttamisesta mitään, joten ehdotuksen perusteella on vaikea ottaa kantaa miten asiakas tosiasiansa tulee vaikuttamaan palvelujensa toteuttamiseen.

Vaikutusmahdollisuudet palvelujen toteuttamiseen lienevät suuremmat alueilla, joissa on todellista kilpailua kyseisten palvelujen tuottajien kesken ja asiakkaalla on mahdollisuus vaihtaa tuottajaa, mikäli palvelujen toteuttaminen ei miellytä, kuin alueilla, joissa kysyntä ja tarjonta ovat korkeintaan tasapainossa.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikkia palvelujen tuottajia sitovan asiakassuunnitelman laatiminen on erittäin jäykkä toimintamalli. Muuttuvat palvelutarpeet tulisi aina arvioida asiakassuunnitelman laatimisesta vastaavassa liikelaitoksessa.

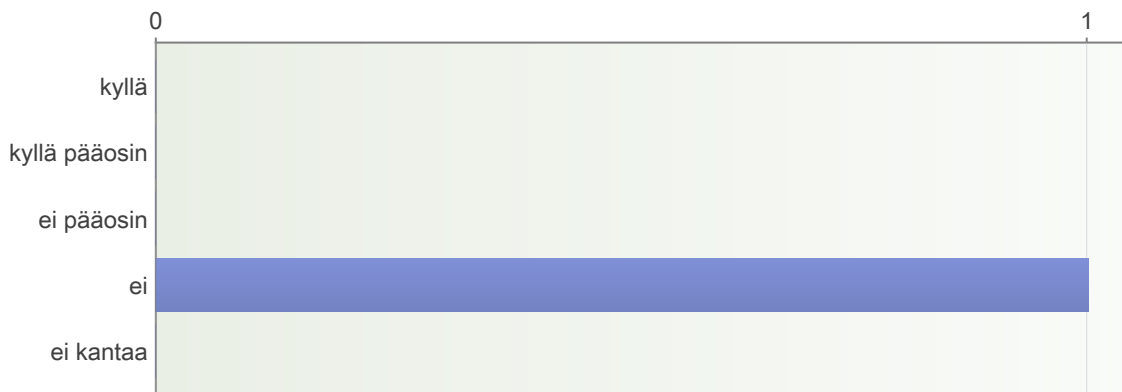
Asiakkaan käyttäessä eri tarpeisiinsa eri maakuntien liikelaitoksia, tulisi asiakassuunnitelman päivittäminen ilmeisesti aina tehdä siinä liikelaitoksessa missä suunnitelmaan vaikuttavia ratkaisuja viimeksi tehdään vaikka liikelaitos toteuttaisi itse palvelun tuottamisen asiakassetelillä jossain yrityksessä. Ratkaisu ei edes voi toimia käytännössä.

Liikelaitos, joka jatkossakin rakentuu erikoisalojen ja erityisosaamisen pohjalle, joutuu jatkossa vastaamaan siitä kokonaisuuden arvioinnista ja suunnittelusta, joka on nykyisessä järjestelmässä perusterveydenhuollon yleislääkäreiden tehtävänä. Jotta liikelaitoksella olisi mitään edellytyksiä selviytyä tehtävästä, tulee jokaiseen liikelaitokseen rakentaa resursseiltaan massiivinen asiakassuunnitelmayksikkö, jonka kautta mm. asiakkaiden kotiuttaminen sairaalasta toteutuisi. Toiminnan rakentaminen on iso, kallis ja palvelutoimintaa hidastava muutos nykyiseen järjestelmään.

Koska ratkaisu ei ole perustaltaan toimiva, ei se turvaa asiakkaan oikeuksia tarvitsemiinsa palveluihin.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

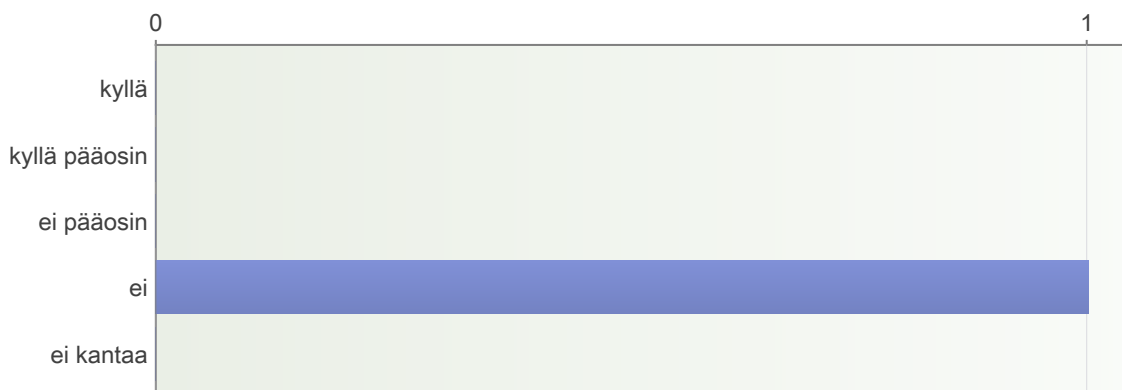
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännöksistä ei yksiselitteisesti käy ilmi rajautuuko mahdollisuus toimia asiakasseteli tai suoran valinnan palveluntuottajana toisen maakunnan alueella sen perusteella, että on tehnyt sopimuksen jonkun maakunnan kanssa. Mikäli toimiminen toisen maakunnan alueella on mahdollista, ei asiakassetelien rajaaminen yksittäisten maakuntien liikelaitoksen kustannustehokkaan toimimisen ja lakisääteisten tehtävien varmistamisen perusteella ole vähääkään vaikuttavia. Vaikkei toisen maakunnan alueella asiakassetelituottaja saisi toimia, on markkinoinnilla tosiasiallinen levittäytyminen koko maan alueelle mahdollista.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämistä vastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

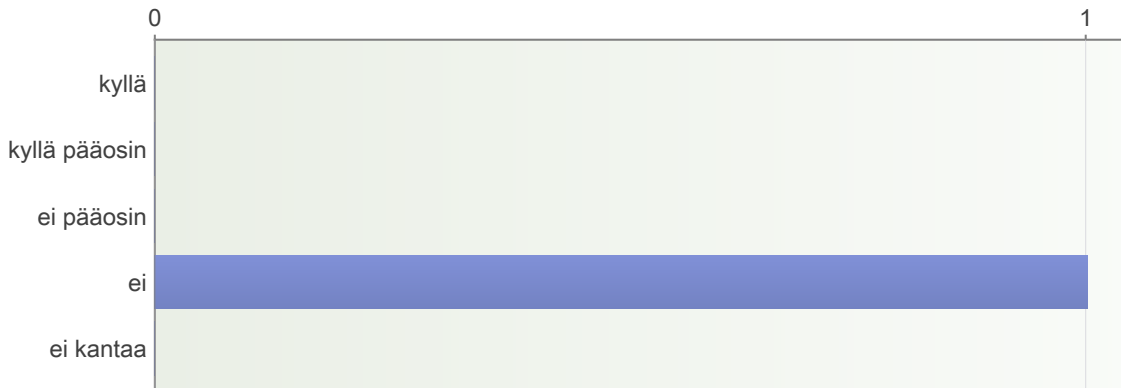
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Saattaa jossain määrin vaikuttaa järjestämisvastuun toteuttamiseen, mutta ei tietenkään varmista sitä. Paljon enemmän järjestämisvastuun toteuttamisen mahdollistamiseen vaikuttaa esimerkiksi valtion rahoituksen riittävyys.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

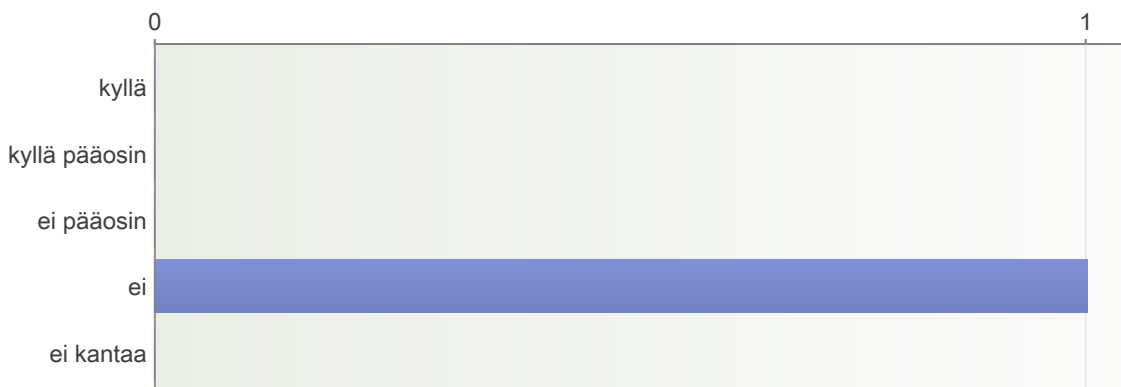
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset sopimusmenettelyistä eivät sinällään edistä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, paranna palvelujen saatavuutta ja laatua eikä vahvista palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Vaikutukset tavoitteisiin riippuu itse sopimuksista.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 54§ mukainen suoran valinnan palvelujen tuottajan mahdollisuus määritellä millä alueella se tuottaa palveluyksikkönsä ulkopuolelle annettavia palveluja vaikuttaa tarpeettomalta kun suoranvalinnan palveluihin ei sellaisia näyttäisi kuuluvan. Sen sijaan 55§ perusteella asiakasseteli ja henkilökohtaisen budjetin tuottajien mahdollisuus rajata itselleen mieluisat tuotantoalueet yksipuolisesti aiheuttaa maakunnalle merkittäviä kustannuspaineita kun alueen syrjäiset osat eivät taloudellisesti kiinnostamattomina tule kuulumaan yritysten ilmoittamiin palvelualueisiin kuin lisäkorvauksella. Hajallaan olevien pienten asiakasmäärien kotihoidon tuottaminen liikelaitoksen sote-keskuksen tuottamana on erittäin epätaloudellinen ratkaisu. Tällaisia tilanteita tullaan näkemään ainakin mediaanikokoisia kuntia pienemmillä väestöalueilla.

Yritysten eriytettyjen toimintojen tuloslaskelmien ja tilinpäätöstietojen tulee olla riittävän yksityiskohtaisella tasolla, jotta siitä todellisuudessa maakunnalla on mahdollisuus päätellä palvelujen ja tuotteiden tuotantokustannuksia. Ilman oikeaa tietoa tuotantokustannuksista maakunnalla ei ole mahdollisuutta kehittää korvausjärjestelmää maakunnan edun mukaiseksi. Nykyiset pykälät eivät näytä riittävästi yritysten tuotantokustannuksia avaavan.

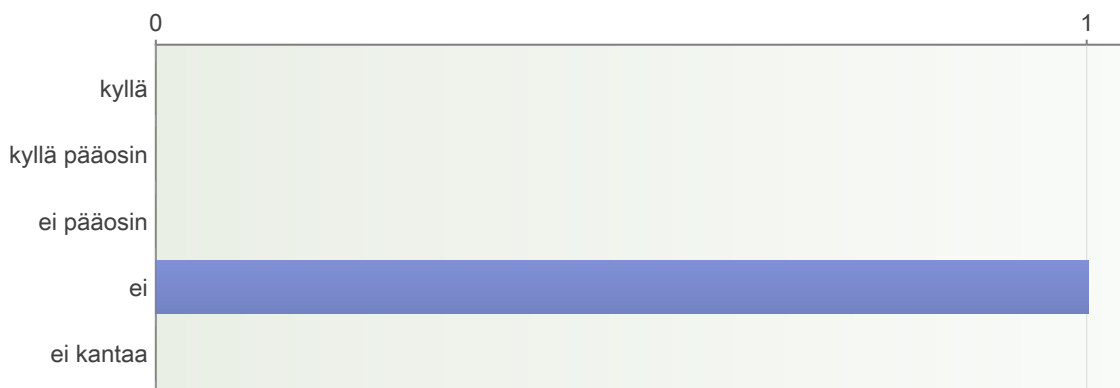
Vastuu hoitokomplikaatioista on sinällään oikea tavoite, mutta pykälän 60 velvoite tuottajan vastuusta hoitokomplikaatioiden korvauksiin tulee johtamaan mm. diagnoosin viivästymiseen liittyvien hoitokomplikaatioiden tarkempaan arviointiin liikelaitoksessa. Tällöin myös niiden vastuiden käsittelyyn tulee kulumaan runsaasti enemmän resursseja potilasvahinkojärjestelmässä. Se lisää luonnollisesti sote-keskuksen toimijan lähettämisherkkyttä liikelaitokseen tutkimuksiin. Tästä seuraa nykyiseen järjestelmään verrattuna lisää päällekkäistä työtä ja ylimääräisiä kustannuksia.

Pykälän 61 perusteella maakunnan liikelaitoksen palvelut suoran valinnan tuottajille on hinnoiteltava markkinaperusteisesti. Markkinoilla tuottajan tehtävänä on myydä tuotteensa mahdollisimman suurella katteella ja tuolloin saattaa syntyä tilanteita, joissa hinnoitteluperusteet käytännössä hämärtyvät.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

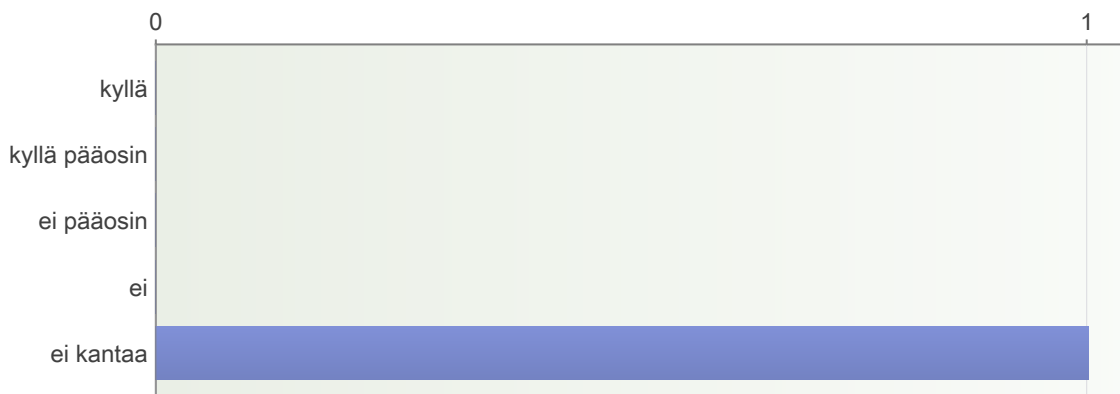
Vastaajien määrä: 1

- Kiinteän maksun osuudesta ei voi lain pykälien perusteella tietää muuta kuin vähimmäismäärän. Maakunta saa päättää asiasta, mutta valtioneuvosto voi määrätä asetuksella jotain muutakin kuin mitä maakunta on päättänyt.

Pykälän 66 sisältö sanotaan samoin 65§ ensimmäisessä momentissa – toistoa.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

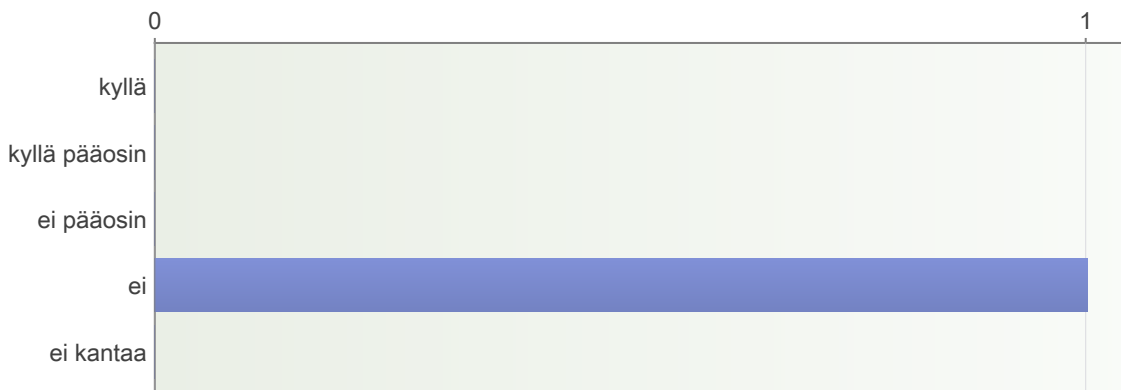
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain säännökset muista korvauksista ei sinällään edistä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, paranna palvelujen saatavuutta ja laatua eikä vahvista palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Ne saattavat mahdollistaa sellaisten kannusteiden päättämisen, mutta sellaisinaan ne jättävät erittäin paljon epävarmuutta lain tarkoituksen toteuttamisen kannalta.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

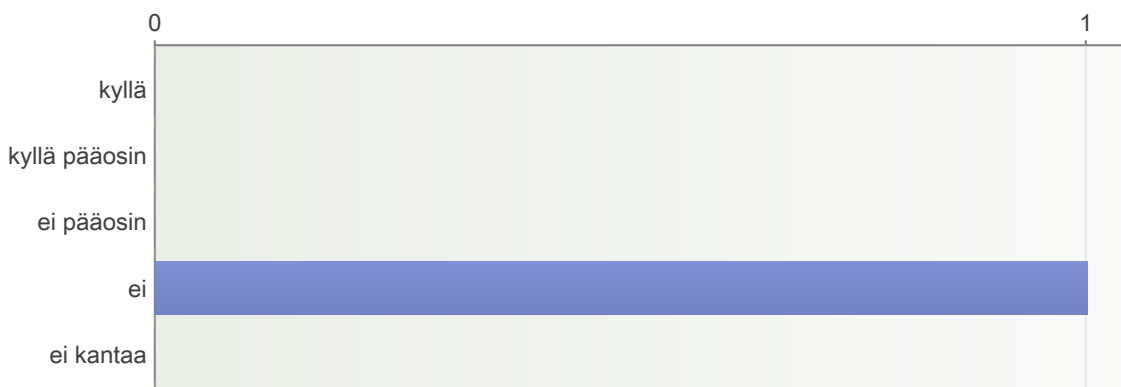
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Liikelaitoksen sote-keskuksen on aina hoidettava niiden asukkaiden palvelut, jotka eivät ole yrityksille taloudellisesti kiinnostavia. Yritykset voivat rajata potilaidensa määrän kokonaisuuden kannalta epätarkoituksenmukaisella tavalla. Tästä seuraa maakunnalle haaste saada väestön marginaaliosa kokonaistaloudellisesti hoidettua toisen yksityisen tai liikelaitoksen sote-keskuksen toiminta rahoittamalla.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

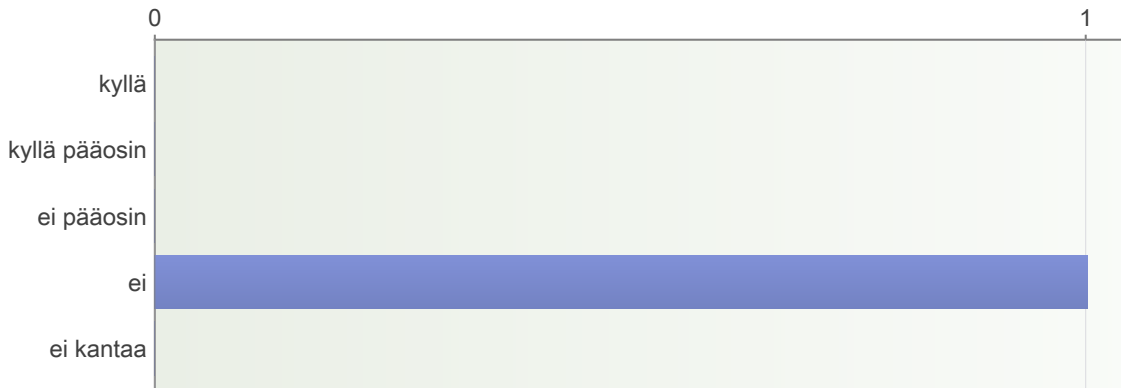
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteliratkaisu uhkaa sellaisenaan palvelujen saatavuutta useiden maakuntien alueella riippumatta aikataulusta. Vain asiakassetelistä luopuminen turvaa näiden palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa ja sen jälkeen.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

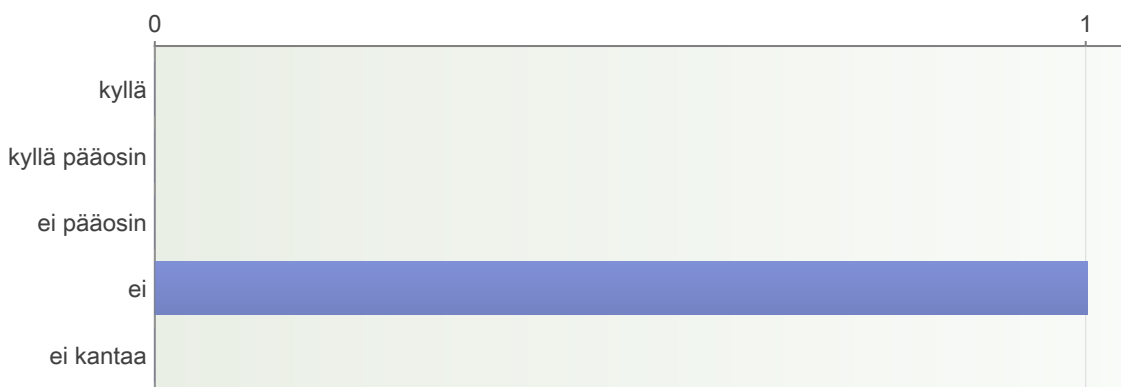
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kun merkittävä osa palveluista siirtyy yksityisiin sote-keskuksiin, jää maakunnan liikelaitokselta merkittävä osa yhä kustannusvastuulle kuuluvien henkilöstökustannusten kattamiseen tarvittavasta tulosrahoituksesta saamatta. Tässä tilanteessa tulee kaikkien palvelujen saatavuuteen isot riskit sen vuoksi, että julkiset sote-keskukset velkaantuvat samaan aikaan kun yksityiset eivät vielä ole keränneet riittävää tulovirtaa kestäväää toimintaa varten.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen saatavuus suunhoidossa riippuu yksityisten hammaslääkärien kiinnostuksesta ryhtyä julkisten palvelujen tuottajiksi maakunnan määräämillä hinnoilla. Mikäli korvaukset eivät ole riittävällä tasolla, ei siirtymää yksityisvastaanotoilta synny ja maakunta ei pysty vastaamaan hoidon lakisääteisestä saatavuudesta. Sairausvakuutuskorvausten osuus hammaslääkäripalkkioista on jo madaltunut siinä määrin, että merkittävä osa väestöstä tulee jatkamaan itse maksettavien palvelujen käyttöä, mikäli hoitoon pääsy ja todellinen ammattilaisen valinnanmahdollisuus ovat aiempaa tottumusta heikompia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

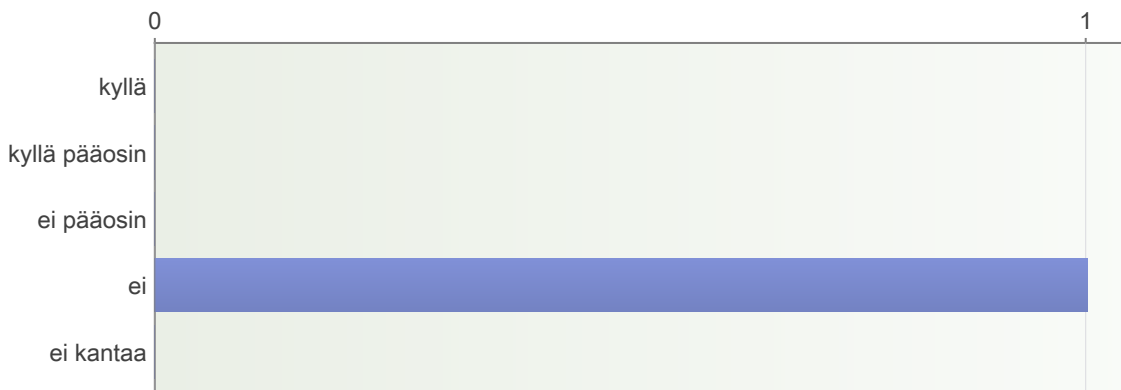
- Kysymys osoittaa, että lain valmistelussa painotetaan liikaa yritysten toimintaedellytksiä. Yksityisten tuottajien pitää pärjätä markkinoilla kilpailun ehdoilla. Oleellinen kysymys on, turvaako esitys viime kädessä maakunnan liikelaitoksen sote-keskusten toimintaedellytykset silloin kun markkinoilla toimivat yhtiöt eivät pärjää tai ole kiinnostuneita palveluiden tuottamisesta.

Välttämätöntä on, että liikelaitoksella tulee olemaan riittävät toimintaedellytykset, että se pystyy vastaamaan mm. äkillisiin muutoksiin yksityisten sote-keskusten palvelutuotannossa.

Toisaalta esityksessä on yksityisten tuottajien asemaa suhteessa liikelaitoksen sote-keskuksiin suosivia ratkaisuja. Esimerkkinä yksityisten sote-keskusten mahdollisuus rajata oma tuotantonsa alueellisesti ja volyymillisesti liiketaloudellisiin perusteisiin.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

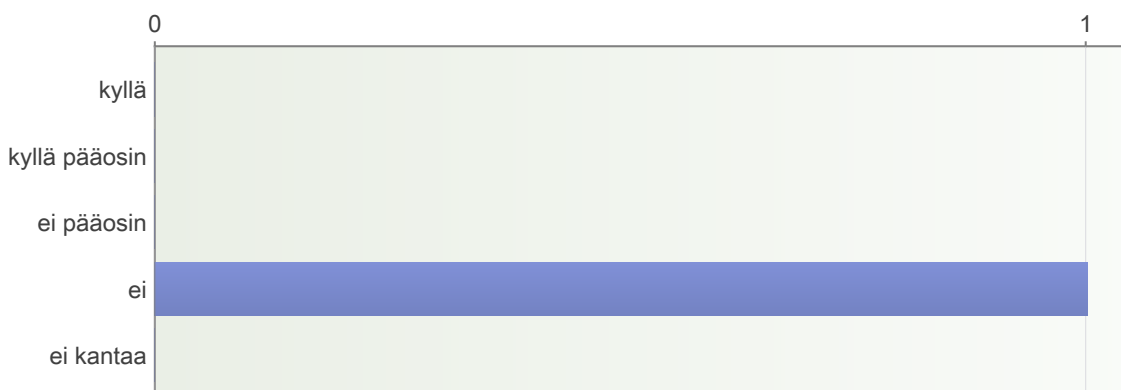
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sinällään sote-keskuksen tehtävät on kavennettu niin keveiksi, että pienilläkin tuottajilla on mahdollisuus niistä selvitä. Samoin asiakassetelituottajan on mahdollista keskittyä miten pieneen osaan palveluista hyvänsä. Eri asia on sitten voiko pienet tuottajat tosiasiasa pärjätä kilpailussa potilaista suuria markkinointikykyisiä ketjuja vastaan. Todennäköisintä on, että alueellisesti pärjäävät pienemmät yritykset muuttuvat kauppatavaraksi kuten nykyisinkin, mikäli maakuntarahoitteinen järjestelmä on ketjujen kannalta taloudellisesti kiinnostava.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusvaikutukset on arvioitu kelvottomasti. Perusteita arvioille ei ole avattu. Mikäli asiakassetelit säädetään velvoittaviksi kaikkeen muuhun erikoissairaanhoidon paitsi päivystykseen, diagnostiikan ja hoitosuunnitelmien tekoon sekä yliopistosairaaloihin keskitettäviin hoitoihin, tulee erittäin suuri osa erikoissairaanhoidosta potentiaalisesti siirtymään markkinoilla tuotettavaksi. Tarkemmin osuus määräytyy tietenkin sen perusteella, tuleeko toiminnasta taloudellisesti yrityksiä kiinnostavaa.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Lapin keskussairaalassa kaikki erikoisalajat ovat pieniä osaajaresursseiltaan. Käytännössä turvataksaan diagnostiikan ja asiakassuunnitelmien tekemähdollisuudet, tarvitaan lähes kaikki nykyiset erikoislääkärit ja päivystyksen turvaamiseen päivystävillä erikoisaloilla kaikki erikoislääkärit sekä erikoistuvat lääkärit.

Esimerkiksi kirurgian asiakassetelillä tuotettavan osuuden suuruudesta riippuen, voidaan jatkossa osa hoitohenkilökunnasta vähentää sopeutumistoimenpiteenä. Oleellista on kuitenkin, että mikäli erikoislääkäreistä osa siirtyy yksityissektorin toimijoiksi, joudutaan rekrytointikilpailuun, jossa työn hinta nousee voimakkaasti.

Ratkaisu on kokonaistaloudellisesti epäedullinen ja kustannukset maakunnan ja valtion tasolla nousevat voimakkaasti.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa on runsaasti toimimattomia ratkaisuja, kuten edellä on todettu.

Vaikka laki vaikuttaa voimaan tullessaan dramaattisesti myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutukseen, mm. erikoislääkärikoulutukseen, ei asiaan kiinnitetä huomiota. Mm. toimenpideoilla erikoistuvien lääkäreiden mahdollisuudet liikelaitoksessa tapahtuvaan ohjattuun taitojen harjaantumiseen heikkenevät merkittävästi. Erikoislääkärikoulutuksen ohjaajalle tulee erittäin paljon raskaampi haaste huolehtia jokaisen tarvittavan asiakassetelituottajan koulutusvalmiuksista ja koulutuksen toteuttamisesta sekä koulutuslogistiikan toteuttamisesta. Perusteltu huoli on, että valmistuvien lääkäreiden osaaminen tulee hajautuneen koulutusjärjestelmän myötä vakavasti heikkenemään.

Lain yksityiskohtien tarkastelu suhteessa tarkoituksenmukaisuuteen ei ole hyödyllistä lain arviointia. Lain tarkoituksenmukaisuus tulisi arvioida kokonaisuutena ja yksityiskohdat tulisi arvioida siltä kannalta millaisia vaikutuksia niiden tulkinnoista järjestelmälle sellaisenaan seuraisi. Hyvä muistutus tästä on viimeaikainen keskustelu Siikalatvan ja Mehiläisen yhteisestä markkinatilanteen hyödyntämisyrityksestä ja suunnitelmasta perustaa Siikalatvan terveysasema Mehiläisen Oulun toimipisteeseen. Mm. kuntalain ja terveydenhuoltolain kokonaistulkinnan perusteella on päätelty, ettei ratkaisu ole lain mukainen, vaikkei sitä missään laissa ole kielletty eikä se näin ollen ole rangaistavaa.

Valmisteluvaiheessa on asiantuntijoilta tarjottu erittäin paljon tukea, jonka vaikutuksia luonnoksen sisällöstä ei voi huomata.

Valinnanvapauslain tarkoitus on edistää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja, parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua sekä vahvistaa palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Valitettavasti jopa mahdollisuutta valita palveluntuottaja tosiasiallisesti kavennetaan joillain ratkaisulla eikä laki sellaisenaan ole omiaan parantamaan palvelujen saatavuutta kuin alueellisesti. Laadun ja kehittämisen vahvistamiseen lailla ei ole etuja

nykytilanteeseen verrattuna. Tuotantokustannusten karsimista markkinakilpailu joissain palveluissa saattaa alueellisesti tuoda, mutta ehdotukset sisältävät erittäin paljon enemmän kustannuksia lisääviä elementtejä ja kokonaisvaikutus on varmuudella tuohonkin tavoitteeseen negatiivinen.

ASIAKASSETELIRATKAISU VAARANTAA SAIRAALOIDEN TOIMINNAN - SITÄ EI SAA SÄÄTÄÄ
VELVOITTAVANA TULEVISSAKAAN LAEISSA.

VALINNANVAPAUSLAKILUONNOS EI OLE TOTEUTTAMISKELPOINEN. SE TULEE VALIMISTELLA
UUDELLEEN HUOMIOIDEN LAUSUNNOISTA KERÄTYT PALAUTTEET, MINKÄ JÄLKEEN SE ON
ARVIOITAVA UUDELLA LAUSUNTOKIERROKSELLA.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.